

DOSSIER-CIDOB

Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona

PRESENTACIÓ

Amic lector:

Aquesta publicació que teniu a les mans, és un intent d'acostar-vos bona part de la informació que es rep al CIDOB, a aquells de vosaltres que, per diferents motius, no teniu temps per consultar-la a fons. Però tot això amb un ritme i un estil netament periodístics.

Es tracta, doncs, d'una síntesi dels temes que creiem han polaritzat l'atenció de l'opinió pública durant els dos darrers mesos.

Com veureu, s'ha fet un esforç en contrastar les informacions aparescudes als mitjans de comunicació per tal de donar una visió àmplia i, quan sigui possible, incloure les diferents visions que sobre ell es tenen arreu del món.

És el nostre desig que a partir d'ara, tingueu als «Dossiers CIDOB» una eina més de treball per satisfer l'interès que compartim, en la política internacional.

GRÀCIES.

LES CONVERSES INF DE GINEBRA

Assentat el rebuig soviètic a l'opció zero de Washington, la diplomàcia Reagan plantejà una nova alternativa a les converses INF de Ginebra sobre armament nuclear a Europa.

L'opció intermèdia fou també desestimada per Moscou, per la qual cosa cada vegada sembla més difícil l'enteniment entre les superpotències, ja que el no-acord a Ginebra, condicionarà un no-acord en les converses sobre reducció d'Armes Estratègiques (START), que es reprendran el proper 9 de juny.

Com recordarem, l'opció zero, proposada pels EUA el novembre de 1981, plantejava el desarmament dels míssils soviètics SS-20, SS-4 i SS-5, estacionats a Europa oriental, a canvi de la cancel·lació del programa d'instal·lació de 572 míssils nord-americans a cinc països europeus. L'opció zero fou rebutjada pels soviètics, que la consideraven poc equitativa, ja que no inclou la força nuclear d'altres països de l'OTAN, al marge dels EUA. Es tracta, exactament, de la força nuclear de Gran Bretanya —64

SUMARI

PAG.

Les converses INF de Ginebra . . .	1
L'esperit de Contadora . . .	2 y 3
Conjuntura Internacional . . .	4 a 6
Eleccions:	
La dreta guanya posicions a Europa	7 a 10
El golf de la discòrdia,	
La guerra irano-iraquiàna	11
Conjuntura espanyola . . .	12 y 13
Entrevista: Edmundo Sepa . . .	14
Documents	15 y 16

cohets o, en altres termes, 192 caps nuclears— i de la francesa —formada per 98 míssils—. Les tesis de Moscou consideren que la suma d'aquesta potència franco-britànica —162 cohets—, inclina la balança de l'opció zero del costat de l'OTAN.

Els soviètics i els seus aliats, segons declaració política dels Estats del Tractat de Varsòvia, aprovada a Praga, presentaren una contraproposta batejada com «zero absolut», que pretenia vincular l'URSS i tots els Estats de l'Organització Atlàntica.

Una nova contraproposta soviètica fou rebutjada pels Estats Units. Moscou pretenia dur a terme un desarmament «recíproc i equitatiu», en base al còmput total de cohets i avions portadors d'armes nuclears, fins a deixar reduït el nombre de portadors nuclears a 300 per a cada bloc.

El 30 de març, quan ja acabava el període de sessions, la delegació nord-americana féu una nova proposta, que es va conèixer després amb el nom d'opció intermèdia, i que consistia en el desarmament de 500 míssils soviètics a canvi de la reducció d'una «part» dels «euromíssils»

2. DESARMAMENT / CONTADORA

que EUA té previst d'instal·lar a Europa a finals d'enguany.

Aquesta proposta provocà reaccions negatives en forts sectors polítics nord-americans. El 1982 Reagan aconseguí bloquejar una iniciativa demòcrata pro congelació mútua d'armes nuclears. La batalla fou molt dura, els republicans s'imposaren en el Congrés per 204 vots contra 202. Des d'aquella data, el Partit Demòcrata ha recuperat 26 escons en la Cambra, per la qual cosa és molt probable —segons afirmà la Unió de Científics Nord-americans— que l'opció intermèdia sigui «simplement un altre intent de debilitar el suport popular al proper vot sobre congelació nu-

clear en el Congrés».

Andrei Gromiko refusà formalment el 2 d'abril la proposta intermèdia de Reagan. Les raons soviètiques giren al voltant de tres criteris bàsics: primer, no tenir en compte els sistemes nuclears franco-britànics; segon, no haver considerat avions i vaixells portadors d'armament nuclear estacionats en bases americanes properes a l'URSS; i tercer, EUA inclou en aquesta proposta els cohets instal·lats a l'Àsia soviètica.

Les converses a Ginebra, INF, al comandament de Pau Nitze per part nord-americana i Yuli Kitzinski, per part soviètica, s'han vist desbordades constantment pels cops d'efecte i les amenaces

velades que han creat un clima de tensió poc coherent amb el desig de fer prosperar unes negociacions. Precisament les primeres negociacions sobre armament nuclear on es plantejava la seva reducció i no la limitació.

Rebutjada l'opció intermèdia i en l'«impasse» d'una instal·lació propera dels 572 Pershing-2 i Crucero a finals de 1983, el ministre conseller de l'ambaixada soviètica a Washington, Victor Isakov, explicà el 18 d'abril les intencions de Moscou d'instal·lar míssils d'abast mitjà a Centramèrica. A l'amenaça de Moscou, contra amenaça de Reagan, amb el possible bloqueig naval a Cuba. I la tensió continua augmentant... ■

L'ESPERIT DE CONTADORA

El vint d'abril proppassat es desenvolupà una trobada a Panamà entre els cancellers de l'istme centramericà. La reunió fou inspirada pels components del «grup de Contadora», ministres d'Exteriors de Mèxic, Veneçuela, Colòmbia i Panamà. Set dies abans, els ministres organitzadors iniciaren una gira per les cinc nacions assistents. Al llarg de les seves visites, insistiren en la necessitat d'ajornar els contactes que, amb organismes internacionals com les Nacions Unides o l'Organització d'Estats Americans (OEA), tenien previst establir Hondures i Nicaragua. Aquest darrer país expressà als visitants el seu temor davant la creació d'un front comú en contra seu, format per les altres quatre nacions protagonistes de la conferència. Nicaragua s'abstingué d'activar a la ONU la queixa contra Hondures per la penetració de grups armats a través de la frontera comuna.

La visita de tots quatre ministres pretenia elevar la voluntat de diàleg i l'esperança per una pacificació presta de la zona. Hondures, que fins ara s'ha negat a una trobada bilateral amb Nicaragua,

deixà entreveure la possibilitat de variar aquesta postura i asseure's a conversar amb el país veí, sempre en presència dels ministres del «grup de Contadora».

Vint-i-quatre hores abans d'iniciar-se la reunió, es produïren incidents armats al Golf de Fonseca entre patrulles marines d'Hondures i Nicaragua. Aquest fet augmentà el clima d'incredulitat que cobrí el desenvolupament de les converses, malgrat que els responsables diplomàtics respectius de les cinc nacions portaven propostes de pau a les seves carteres. La insistència a remarcar que el sol fet d'haver-se reunit constituïa un èxit, denuncià el regust de pessimisme i desconfiança dels concurrents.

Se celebraren, malgrat això, diversos contactes extraoficials, encara que les dues nacions protagonistes, Nicaragua i Hondures, no es trobaren fora del recinte central del Banc de Panamà, seu de la conferència. Per la seva banda, Hondures trencà el compromís de no recórrer a organismes internacionals mentre durés la reunió, presentant una proposta davant les Nacions Unides i l'Organització d'Estats Ameri-

cans per les suposades agressions navals sofertes al Golf de Fonseca.

Intervenció de la CIA

Els dos mesos que precediren la convocatòria celebrada a Panamà, es van veure afectats per una escalada greu de la tensió i un redoblament de les amenaces.

Nicaragua, país constantment encaçat, sofreix l'atac de les forces d'oposició antisandinista, dividides en tres grups. La Força Democràtica Nicaragüenca (FDN), organització composta per ex-guardies somocistes a l'exili, empresaris i una facció d'indis «miskitos», és el grup més poderós d'oposició al govern de Managua. Ferran Chamorro, conegut empresari nicaragüenc, capitaneja el segon grup, denominat Unió Democràtica Nacional (UDN). Ambdues organitzacions coordinen les seves accions i escometen contra el règim de Managua des de la frontera d'Hondures a través de fronts militars diversos. Un tercer grup, l'ARDE (Aliança Revolucionària Democràtica), encapçalat pel famós comandant Eden Pastora, ha diferenciat la seva postura respecte els altres dos grups, i ha tractat de crear una oposició aliena al passat somocista.

El suport que Hondures brinda a les forces que componen els dos primers grups està instigat i assessorat per oficials de la Central d'Intel·ligència Americana (CIA), del Comando Sur basat en Panamà, segons afirma la publicació TIME en un article publicat a finals del mes de març. El setmanari nord-americà assenyala l'embaixador d'Estats Units a Hondures, John Negrofonte, com a cap directe de la unitat secreta nord-americana.

L'ARDE d'Eden Pastora desenvolupa les seves accions des de Costa Rica, país també involucrat en conflictes fronterers amb el règim de Managua. Nicaragua insistí, al llarg dels tres dies que durà la conferència de cancellers centramericans, en les seves intencions de dialogar bilateralment amb Tegucigalpa.

El Salvador

A El Salvador, la situació també és complexa i explosiva. La confrontació entre guerrilla i forces armades augmenta cada dia de forma alarmant. A principis de març els governs de Washington i San Salvador negociaren en secret el possible avenç de les eleccions presidencials i legislatives a El Salvador, en un intent d'afavorir una solució negociada a un conflicte que s'escapa del control de les forces armades salvadorenques.

L'objectiu principal d'aquesta estratègia negociadora és aconseguir un vell anhel del Departament d'Estat nord-americà: dividir el braç polític dels insurgents, el Front Democràtic Revolucionari (FDR), del conglomerat de les cinc organitzacions que componen el Front Farabundo Martí per a l'Alliberament Nacional (FMAN). De concretar-se aquesta meta, alguns membres del FDR serien invitats a participar en un govern d'unitat nacional, en un intent per aïllar la guerrilla del FMAN.

La guerra civil a El Salvador que dura ja tres anys, s'ha cobrat més de 50.000 víctimes. Mentre, les autoritats rebutgen tota pos-

sibilitat d'amnistia per als presoners polítics i l'exèrcit multiplica les seves accions, assessorat per instructors nord-americans. L'Assemblea constituent d'El Salvador està dominada per les dues formacions ultradretanes salvadorenques, que ocupen 33 dels 60 escons que componen la Cambra.

Guatemala, cinquena nació compromesa a la reunió de Panamà, viu submergida en una situació interna caòtica i conflictiva. Més del 40% dels set milions de guatemalencs pateixen l'atur o suporten una misera subocupació.

El 70% de la població és analfabeta i la mortalitat infantil supera el 80%, a causa de la precària nutrició de la majoria dels habitants.

Ajut militar dels EUA a:

• El Salvador:	1982	197	milions de dòlars
	1984	206,3	milions de dòlars
• Guatemala:	1982	10	milions de dòlars
	1984	50,3	milions de dòlars
• Hondures:	1982	68,1	milions de dòlars
	1984	81	milions de dòlars
• Costa Rica:	1982	52,6	milions de dòlars
	1984	72,2	milions de dòlars.

* L'ajuda nord-americana a El Salvador suposa un 34% del total destinat a Amèrica Llatina per a 1984, i puja un total de 609,4 milions de dòlars.

El règim del general Efraim Ríos Montt no té el recurs de dir que és la guerrilla la que mata, la que viola els drets humans, la que provoca situacions d'injustícia. Les matances indiscriminades d'indis i guerrillers han aixafat qualsevol intent de rebel·lió contra el despòtic govern de Ríos Montt, cap visible al seu país d'una secta protestant, la seu de la qual està ubicada a Florida.

La visita realitzada pel Papa a Amèrica Central el propassat mes de març, no impedí que en aquelles mateixes dates el règim guatemalenc donés noves mos-

tres de crueltat, executant sis joves sota la improvada acusació de subversió.

La política del Nord

Ahora que s'iniciaven els contactes per a la reunió per la pau, el diari nord-americà *New York Times* feia públiques les intencions dels Estats Units respecte a Centramèrica. El dia quatre, aquest diari publicava declaracions d'una font hondurenya que afirmava que els Estats Units han proporcionat logística i assessoria militar als rebels nicaragüencs.

Tres dies més tard, el mateix periòdic treia a la llum pública el text d'un document del Consell Nacional de Seguretat (CNS), nomenat «Política d'Estats Units a Centramèrica i Cuba per a l'any fiscal de 1984. Document de resum». S'hi sintetitza una discussió del CNS a l'abril de 1982, en què s'aprovà bloquejar l'evolució d'Estats del tipus cubà a Centramèrica, i s'hi inclouen recomanacions de «concentrar esforços a l'exacerbació dels conflictes de faccions dins de l'extrema esquerra».

Davant l'opció militarista propugnada pels ideòlegs del Pentàgon i el Consell de Seguretat Nacional, s'oposa l'opció negociadora atribuïda al Departament d'Estat, en particular a la figura del secretari d'Estat adjunt per a assumptes interamericans, Thomas Enders. Enmig de les dues postures contradictòries, se situa la del Congrés. La línia negociadora d'Enders és bloquejada constantment pel Pentàgon i pel CNS, que creien poder enderrocar militarment les forces esquerranes. Però els partidaris de la línia militarista, per la seva banda, estan coartats pel Congrés, on es té por, pel record encara no oblidat de la guerra de Vietnam, que l'opinió pública no accepti la pèrdua d'una sola vida nord-americana. La premsa, com ha demostrat *New York Times*, ha jugat —entre d'altres— un paper important en el reforçament d'aquest darrer corrent.

-4- CONJUNTURA INTERNACIONAL

ve de la pàg. 3.

Les pretensions negociadores del Departament d'Estat restaren expressades a la reunió prèvia a la celebrada a Panamà entre George Shultz i Bernardo Sepúlveda, ministre d'Exteriors mexicà. Mèxic advocava pel reconeixement dels insurgents salvado-

rençs i per la disminució de tensions a la frontera hondurenycaragüenca. Els Estats Units veuen les negociacions com un mitjà per enderrocar la guerrilla i també de neutralitzar Managua.

La reunió propiciada pel «grup de Contadora», finalitzà el 23 d'abril sense cap acord ferm. La delimitació d'una agenda per a la

pròxima reunió a celebrar aquest mes de maig i la promesa, per part dels cinc cancellers centrals, d'utilitzar mecanismes de negociació bilateral o regional, en presència dels ministres del «grup Contadora», foren les úniques conclusions d'aquesta reunió d'escepticisme i bones intencions. ■

març Mes de març Mes de març Mes de març Mes de març Mes

dia

- 1 • S'inicia a Nova Delhi la setena Conferència dels «No alineats». • Confirmada la victòria electoral d'Abdon Diouf, successor de Sedar Senghor al Senegal. • Pequín ofereix un pla de pau per a Cambotja.
- 2 • Els EUA decideixen augmentar la seva assistència militar (armes i consellers) a El Salvador, en 70 milions de dòlars. • Joan Pau II inicia una gira centramericana i visita Costa Rica, Nicaragua, Panamà, El Salvador, Guatemala, Hondures, Belice i Haití.
- 3 • El govern guatemalenc d'Efraín Ríos Montt decideix l'execució de 6 persones, quatre dies abans de la visita de Joan Pau II, malgrat que aquest intercedís en favor dels condemnats pels «Tribunals de fuero especial». • Hassan II anuncia que se celebraran eleccions municipals i generals al regne del Marroc dins de 1983. Aquestes eleccions ja han estat ajornades en dues ocasions. • El Secretari General del PSI, Bettino Craxi, intervé al XVI Congrés del Partit Comunista Italià i obre una via al diàleg entre ambdós partits.
- 4 • El Papa advoca a Managua per posar fi a qualsevol intervencionisme a la zona, alhora que desautoritza l'«Església Popular» en presència del monjo-ministre Ernesto Cardenal.
- 5 • Els assistents a una missa de Joan Pau II contesten disconformes les opinions d'aquest. El Vaticà considera els fets com un greuge del govern nicaragüenc. • Els laboristes de Robert Hawke s'alcen amb el triomf a les eleccions generals australianes, enderrocant els liberals.
- 6 • Majoria absoluta del grup democràcia cristiana-liberals a les legislacions de la RFA. A França, l'oposició obté el 51,5% dels vots a la primera volta de les municipals gal·les.
- 7 • A Nova Delhi s'inicia la reunió cimera dels «No alineats», amb la presència de 65 Caps d'Estat dels països membres. La presidència del moviment passa de Fidel Castro a Indira Gandhi, la qual cosa s'interpreta com un vot a favor de la moderació. • El Papa condemna a Guatemala les matances comeses contra la població índia i contra els defensors de la llibertat i els drets humans. • Enrico Berlinguer, reelegit Secretari General del Partit Comunista Italià.
- 8 • Reagan acusa Moscou d'instigar els moviments pacifistes europeus i nord-americans.
- 10 • Ronald Reagan demana al Congrés dels Estats Units un augment de 298 milions de dòlars per ampliar l'assistència militar i econòmica a Centramèrica. Els motius adduïts pel President dels EUA són que «la seguretat dels Estats Units és en joc» i que cal «detenir l'ofensiva comunista». • El general Sukarno, candidat únic, elegit President de la República Indonèsia per l'Assemblea Popular Consultiva. • Washington declara zona econòmica exclusiva 200 milles marines entorn de les seves costes, el que suposa estendre la seva sobirania en 10 milions de km².
- 12 • Acaba la setena reunió cimera dels «No alineats». La declaració final estableix la formació d'un tribunal de Crims de Guerra per jutjar Israel a causa de les matances de refugiats palestins. S'exigeix la retirada total de les tropes israelianes dels territoris àrabs ocupats, inclusivament Jerusalem. No s'arriba a cap acord sobre la guerra irano-iraquià.
- 13 • Segona volta de les municipals franceses: la victòria dels ministres al front de municipis com Mauroy, Defferre, Chevenement o Delors fa que les possibilitats d'oposició al PSF no augmentin després d'aquesta segona volta.
- 15 • El grup de països neutrals participants en la CSCE de Madrid (Suècia, Suïssa, Àustria, Finlàndia, Xipre, Iugoslàvia, San Marino i Liechtenstein) presenten un projecte de declaració final (RM-39) que estableix una pròxima reunió per tractar específicament del desarmament. També es fixa la següent trobada de la CSCE per al 15 de novembre a Estocolm. • L'OPEP decideix rebaixar en un 15% el preu oficial del petroli: de 32,5 dòlars el barril a 29 dòlars, quant al petroli lleuger; el petroli brut passa de 25 a 23 dòlars.
- 16 • La cimera de secretaris dels partits comunistes en el poder, «Comitè dels set», acabà en Moscou amb l'aprovació d'una Crida als països europeus en favor del no-establiment dels euromíssils de Washington.
- 19 • Una delegació de la Lliga Àrab presidida pel rei Hussein de Jordània s'entrevista amb les autoritats britàniques i amb Philip Habib, enviat especial de Reagan per a l'Orient Mitjà. Hussein planteja una advertència seriosa a Israel i els Estats Units en relació a l'actitud jueva amb els territoris àrabs ocupats. • Morí a l'exili l'ex-rei Humbert d'Itàlia.
- 20 • Es reprenen les converses entre el Líban i Israel amb l'examen de les noves propostes aportades

per Phillip Habib.

- Argèlia i Tunísia signen un tractat de «fraternitat i concòrdia», embrió polític de l'ambició projecte d'un «Gran Magreb» aràb al costat del Marroc.

21 • Reajustament monetari europeu. El més característic és que el marc alemany es revaluà en un 5,5% i el florí holandès en un 3,59, mentre que el franc francès es devaluà en un 2,5%, segons la decisió dels ministres de finances de la CEE. A conseqüència d'aquestes mesures, la pesseta es deprecià en un 2% respecte al dòlar.

- Els socialdemòcrates finlandesos s'imposen als comicis celebrats el 20 i 21 de març i augmenten prop d'un 3% la diferència que els dona la majoria. Kelevi Sorsa continuarà al front de l'executiu finès.

22 • Comença a Vilamoura (Portugal) la reunió del grup de Planificació Nuclear de l'OTAN.

- Pierre Mauroy conforma el tercer gabinet després del fracàs a les municipals. El nou govern francès destaca per la concentració de càrrecs sobre la figura de Jacques Delors (que afegeix al ministeri de Finances, que ja presidia, el d'Economia i Hisenda).

- Finalitza la segona sèrie de consultes xino-soviètiques sense èxits diplomàtics notoris.
- El laborista Haim Herzog, designat sisè president de l'Estat d'Israel, amb la qual cosa es planteja un fort revés a la coalició governamental conservadora de Menajem Beguin.

- El govern nicaragüenc sol·licita la reunió urgent dels «No alineats» del Consell de Seguretat de l'ONU per plantejar la greu situació a les seves fronteres amb Hondures. Alhora acusa la CIA de preparar plans desestabilitzadors del règim sandinista.

23 • Ronald Reagan proposa frenar la «terrorífica amenaça dels míssils soviètics» amb tecnologia militar més directament defensiva. Amb aquest fi, Reagan defensa l'aprovació d'un pressupost de defensa que puja 238.600 milions de dòlars.

- Els ministres de Defensa dels països membres de l'OTAN confirmen que continuen donant suport al desplaçament dels euro-míssils previst per a les darreries de 1983.
- Pla d'austeritat francès, que es proposa fonamentalment reduir la inflació i recolzar els productes nacionals i l'exportació. La despesa de cada un dels francesos per any a l'estranger, resta limitada a 37.000 ptes.

24 • Andrei Gromiko és nomenat primer vice-president del Consell de Ministres de l'URSS.

- El Consell de Seguretat de l'ONU debat la situació de Nicaragua, mentre que Washington denuncia l'ajuda soviètica al règim de Managua i es calculen 300 morts en combats constants.

25 • Moscou afirma que el sistema defensiu propugnat per Reagan, basat en els míssils antibalístics, violaria els acords existents sobre el tema entre el Kremlin i la Casa Blanca.

- El Congrés dels EUA, malgrat les pressions del president sobre la pròpia Cambra i l'opinió pública, retalla el pressupost militar per a 1984 presentat per Reagan.

26 • Iuri Andròpov declara el sentiment solidari de l'URSS amb el règim sandinista, alhora que Mèxic, Cuba i Panamà donen un suport ferm a la tesi de Managua, davant el Consell de Seguretat de l'ONU.

- Escàndol financer als governs municipal i regional de Torí, que desprestigia socialistes, comunistes i democristians per suposada corrupció administrativa.

27 • Xavier Pérez de Cuellar, Secretari de les Nacions Unides, visita l'URSS per tractar de solucionar, principalment, el tema d'Afganistan.

- El govern argentí, després de declarar il·legal la vaga general prevista per a aquella data, la reprimeix violentament.
- Un nombre imprecís de palestines refugiades a Cisjordània (entre 300 i 500), víctimes d'una estranya intoxicació col·lectiva.

- Representants d'Angola, Moçambic, Lesotho, Tanzània, Zàmbia i Zimbawe, denuncien a la Conferència de Solidaritat amb els Estats de la Línia del Front, l'apartheid sudafricà, el retard en la descolonització de Namíbia i les agressions de Pretòria a diferents Estats de la zona.

29 • Tant Hondures com Estats Units rebutgen les Conferències negociadores proposades per Nicaragua per tal d'acabar amb la crisi polític-militar en què es veuen embolicats aquests països.

- El Parlament de la RFA tria Helmut Kohl nou canceller.
- L'OAP acusa Israel d'intentar esterilitzar les dones palestines davant els estranys casos d'emmetzinament massiu.

30 • Ronald Reagan proposa una opció intermèdia en la negociació sobre la instal·lació dels 572 Pershing-2 i Cruise a Europa. Es tracta d'instal·lar menor nombre d'aquests míssils a condició que, simultàniament, l'URSS iniciï el desmantellament de la seva coherència d'abast mitjà (500 míssils SS-20, SS-5 i SS-4). La proposta no inclou les potències nuclears de França i Gran Bretanya.

31 • Augmenta el nombre de joves palestines intoxicades als territoris de Cisjordània ocupats per Israel.

- Primers enfrontaments armats entre tropes vietnamites i tailandeses a la frontera cambotjano-tailandesa.

32 • Argèlia i Marroc decideixen reobrir les seves fronteres, que romanien tancades per als habitants d'aquests Estats des de 1976.

- Arafat i Hussein s'entrevisten a Amman per ajustar el seus punts de vista envers els problemes del món àrab.

33 • Es recua l'ofensiva vietnamita contra els «jemer» a Cambotja i Tailàndia. Més de 100 morts.

- França expulsa 47 diplomàtics i funcionaris de l'URSS.
- Finalitzen sense acords especials

Mes d'abril Mes d'abril Mes d'abril Mes d'abril Mes d'abril Me

1 i 2 • Andrei Gromiko, ministre soviètic d'Assumptes Exteriors, considera inacceptable la proposta de Reagan. Alhora el Departament d'estat valora la resposta de Moscou com menys dura que la rebuda en plantejar l'«opció zero».

- Amplia campanya dels moviments pacifistes europeus contra els euromíssils (150.000 manifestants a la RFA).

3 • Augmenta el nombre de joves palestines intoxicades als territoris de Cisjordània ocupats per Israel.

- Primers enfrontaments armats entre tropes vietnamites i tailandeses a la frontera cambotjano-tailandesa.

4 • Argèlia i Marroc decideixen reobrir les seves fronteres, que romanien tancades per als habitants

d'aquests Estats des de 1976.

- Arafat i Hussein s'entrevisten a Amman per ajustar el seus punts de vista envers els problemes del món àrab.

5 • Es recua l'ofensiva vietnamita contra els «jemer» a Cambotja i Tailàndia. Més de 100 morts.

- França expulsa 47 diplomàtics i funcionaris de l'URSS.
- Finalitzen sense acords especials

6- CONJUNTURA INTERNACIONAL

- tics les converses jordano-palestines.
- Costa Rica i Managua mantenen una reunió d'alt nivell a San Juan de Sur (Nicaragua), que finalitza sense acords concrets, però amb una notable milloria del clima de relació entre ambdós països. Managua oferí un pacte d'amistat i no-agressió a Costa Rica.
- 6 • La República Popular de la Xina decideix trencar les seves relacions culturals amb els Estats Units per haver concedit asil a la tennista xinesa Hu Na.
- 7 • El *New York Times* desvetlla que el Consell Nacional de Seguretat nord-americà aprovà la desestabilització del règim nicaragüenc, el manteniment a qualsevol preu del govern d'El Salvador i el bloqueig sobre Cuba.
- Assassinada en territori nicaragüenc la comandant «Ana María», dirigent de la guerrilla salvadorenca.
 - S'inicia a Albufeira (Portugal) el XVIè. Congrés de la Internacional Socialista, presidit per Willy Brandt, amb dos temes claus a l'ordre del dia: L'Orient Mitjà i Amèrica Llatina, amb el lema de «Una resposta socialista per a la crisi mundial». Hi assisteix l'OAP (Organització per a l'Alliberament de Palestina) com a observadora.
 - Els ministres d'Assumptes Exteriors del Pacte de Varsòvia fan una crida a l'OTAN per subscriure un acord de no-agressió.
- 8 • Belisario Betancur, President de Colòmbia, viatja a Mèxic, Panamà i Veneçuela amb l'ànim de relançar una conferència de pau per a Centramèrica.
- El Comitè de Pressupostos dels Estats Units accepta augmentar en un 5% el pressupost militar. Reagan havia proposat augments del 10%.
- 10 • L'observador de l'OAP a la reunió Internacional Socialista a Albufeira, Isam Sartau, fou assassinat en atemptat dins de la seu del Congrés.
- Hussein de Jordània diu que no negociarà amb Israel en nom de l'OAP, cosa que l'allunya de les possibles negociacions de pau sobre l'Orient Mitjà, tot fent fracassar el pla de Pau de Reagan per a la zona.
 - Washington decideix augmentar un 50% l'ajut militar a Tailàndia.
- 11 • Es reprenen a Ginebra les converses afgano-pakistaneses promogudes per l'ONU, sobre el problema d'Afganistan.
- El portantveu oficial de l'OAP acusa Israel de l'assassinat d'Isam Sartau.
 - Forta ofensiva iraniana a la regió de Missan, en un intent per separar Basora de la capital iraquiana, Bagdad.
 - Tots quatre cancellers del «grup Contadora» (Mèxic, Veneçuela, Panamà i Colòmbia) es reuneixen a Panamà per estudiar una possible Conferència de Pau Centramerica.
- 12 • Caspar Weinberger, Secretari d'Estat nord-americà, es manifesta decidit a presentar al Congrés mesures reductores dels riscos d'una guerra accidental. Sembla ser que els intents de Weinberger s'orienten vers una millor comunicació mútua, mitjançant un facsimil ultraràpid.
- Paral·lelament a la trobada dels de Contadora a Panamà, els Ministres d'A.E. dels 4 països inicien una gira per la zona centramerica, que va donar escassos resultats.
- 13 • L'exèrcit iraquí danya el port d'embarcament petroler de Jarq.
- El subcomitè d'Assumptes Exteriors del Congrés dels Estats Units, rebutja un expedient d'ajuda militar addicional a El Salvador per 50 milions de dòlars i redueix les addicions a la prevista per als dos anys propers. També es condiciona el suport de la Casa Blanca a les forces antisandinistes, a la supervisió del Congrés.
- 14 • Helmut Kohl viatja a Washington amb ànim de transmetre als Estats Units l'interès de la RFA a les Conferències de Ginebra, a les quals no està present, i a la de països industrialitzats de Williamsburg.
- Jordània reprèn el comerç amb Egipte, i trenca el bloqueig que des de 1979 mantenien els països àrabs.
- 15 • EUA rebutja el projecte de document final de la CSDE de Madrid, proposat pels països neutrals.
- 16 • Xina ataca posicions vietnambes a la frontera entre tots dos països i es succeeixen incidents freqüents.
- 18 • 79 morts a l'atemptat contra l'ambaixada dels Estats Units a Beirut.
- 19 • Reagan aprova el pla de construcció de 100 missils intercontinentals MX (portadors de 10 caps nuclears per unitat).
- 22 • La reunió dels cancellers centramericans promoguda pels quatre de Contadora, finalitza sense acords i amb una agenda per continuar el diàleg com l'element més positiu.
- Els socialistes italians (PSI) retiren la seva confiança del govern democristià d'Amintore Fanfani, amb la qual cosa s'avançaran les eleccions legislatives.
- 23 • George Schults, secretari d'Estat nord-americà, inicia una gira per l'Orient Mitjà, per relançar el Pla de Pau de Reagan i tractar d'aconseguir la retirada de tropes estrangeres del Líban, condició imprescindible imposada pel president del Líban, Amin Gemayel.
- 24 • El partit de Bruno Kreisky perd la majoria absoluta a les eleccions legislatives austríaques. El canceller anuncia el seu abandó de la política. S'espera una solució de govern a la qual donaran suport els liberals del FPE.
- 25 • La majoria obtinguda pels socialistes portuguesos encapçalats per Mário Soares, permetrà que aquests governin en coalició amb el Partit Socialdemòcrata.
- 26 • La CEE proposa als Estats Units una reunió de ministres d'Assumptes Exteriors.
- 27 • El bloc occidental de la CSDE es mostra partidari de la proposta de document final dels neutrals com a «base per negociar definitivament el document final».
- Reagan defensa davant el Congrés dels estats Units, la vinculació de la crisi centramerica amb la seguretat del «vel del nord» i la necessitat d'intervenir-hi per resoldre-la de forma favorable als interessos de Washington.
 - La Casa Blanca nomena Richard Stone enviat especial per a Centramèrica.
- 29 • La Junta militar argentina considera morts tots els desapareguts (uns 30.000).

LA DRETA GUANYA POSICIONS A EUROPA

Durant els dos darrers mesos s'han succeït molts processos electorals. Només a Europa, han estat cent quaranta milions de persones les que concorrien a les urnes per escollir llurs representants o llurs consistoris.

Revés al SPD

El mes de març proppassat, els alemanys occidentals decidiren amb el seu vot tancar el període socialdemòcrata vigent durant tretze anys. Helmut Kohl, al front de la coalició CDU/CSU, aconseguí un ampli avantatge sobre el SPD dels Schmidt, Brandt i Vogel.

La victòria dels conservadors alemanys va ésser aclaparadora, un 48,8% dels vots, que units al 6,9% obtingut pels seus coalitats els liberals, els donà majoria absoluta al Bundestag. L'estratègia de Kohl es basa en el pacte a dues bandes amb Franz Joseph Strauss (CSU), el líder bavarès, i amb els liberals encapçalats pel ministre d'Assumptes Estrangers, Hans Dietrich Genscher (FDP), partit frontissa que, a causa del seu divorci del SPD, va fer perdre a Helmut Schmidt la cancelleria federal. En el futur, l'estabilitat d'aquest nou «carro del poder» és l'interrogant més greu que té plantejat la vida política alemanya.

Els socialdemòcrates (SPD), dirigits per Hans-Jochen Vogel, hagueren de conformar-se amb el 38,2% dels vots, en el que s'estima com el seu pitjor resultat electoral des de 1961. Fins i tot dins del SPD es critica la campanya electoral de Vogel, i se la qualifica com a massa intel·lectual i allunyada dels interessos del ciutadà mitjà.

La gran novetat de les legislatives a la RFA és que una nova formació política aconseguí excedir el mínim del 5% dels vots,

exigit per entrar a la Cambra.

Els «verds» superaren per molt poc aquest percentatge (5,6%), obtingueren 27 escons al nou Parlament i anunciaren immediatament la seva oposició frontal a la instal·lació d'euromissils a la RFA.

El triomf dels cristianodemòcrates afegeix un aliat fidel a les tesis de Ronald Reagan, ja recol-

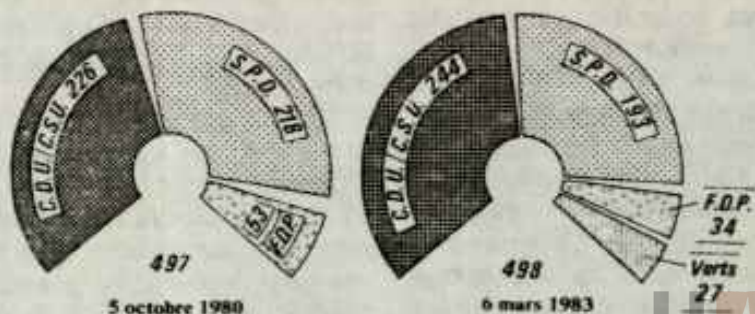
zades per un altre país Europeu: Gran Bretanya. Malgrat que això suposa perdre el rol d'interlocutor vàlid amb l'Est i, segons els soviètics, un factor d'inseguretat. De totes formes, Helmut Kohl, l'home de les «solucions pragmàtiques», presidirà un govern pensat i triat per treballar cap a dins, i molt menys preocupat per la seva projecció internacional que l'anterior del canceller Schmidt.

LES RÉSULTATS DÉFINITIFS

	ELECTIONS DU 5-10-80		ELECTIONS DU 6-3-83	
	% des voix	Sièges	% des voix	Sièges
C.D.U.	34,2	174	48,8	244
C.S.U.	10,3	52		
S.P.D.	42,9	218	38,2	193
F.D.P.	10,6	53	6,9	34
VERTS	1,5	0	5,6	27
DIVERS	0,5	0	0,5	0
	100	497	100	498
Députés de Berlin-Ouest :	11 C.D.U., 10 S.P.D., 1 F.D.P.		11 C.D.U., 9 S.P.D., 1 F.D.P., 1 - Verts -	

Les députés de Berlin-Ouest sont désignés au suffrage indirect, en application du statut particulier de la ville, et ne prennent part ni au vote des lois fédérales ni à l'élection du chancelier.

Le nombre total de sièges du Bundestag peut varier très légèrement d'un scrutin à l'autre en raison du système électoral dit de la deuxième voix.

Voici la composition du Bundestag élu le 5 octobre 1980 et celle désignée le 6 mars 1983, compte non tenu des représentants berlinois.

«CHEK-UP» A MITTERRAND

També el sis de març se celebraren eleccions a França. En aquest cas, per renovar els alcaldes i consistoris de 36.433 municipis. Es van fer bons els pronòstics dels que preveien que anaven a ser un «test» al govern socialista de François Mitterrand.

L'oposició conservadora, composta per neogaullistes i liberals, obtingué el 51,5% dels vots, enfront del 46,5% de la coalició governant (socialistes i comunistes). Només a la primera volta, la dreta francesa reconquerí 16 de les 60 ciutats de més de 30.000 habitants que en 1977 (darreres municipals) van perdre a favor de socialistes i comunistes.

Pel que pertoca a l'esquerra, baixen del 53% en 1977 al 46,5%, cosa que suposa una pèrdua percentual de quatre punts respecte de les anteriors municipals, i de sis si es comparen els resultats amb les legislatives de 1981, que posaren el PSF al poder.

La participació a la primera volta fou del 80%, tot un rècord a les municipals franceses. No obstant això, que s'apliqués un nou sistema electoral —que tractà de conjugar els sistemes proporcional i majoritari alhora que descentralitzar per barris les grans ciutats: París, Marsella i Lió—, fou un factor distorsionador important, perquè més de la

meitat dels electors —segons enquestes oficioses— no comprenien el nou mecanisme electoral.

La segona volta de les municipals-83 gal·les, amb París i Lió en mans de l'oposició, plantejava l'interrogant de si les grans figures del gabinet Mitterrand aconseguirien retenir la seva titularitat al front d'altres alcaldies. Gaston Defferre, ministre de l'Interior i de Descentralització a Marsella; Jean Pierre Chevènement, a Belfort; Jacques Delors, a Clichy; Pierre Bregouov, a Nevers; E. Herve, a Rennes; i, sobretot, Pierre Mauroy, primer ministre, a Lille.

Arribà el tretze de març i tots ells conservaren els seus feus, per la qual cosa la situació de la coalició governamental no empitjora i la relliscada de les municipals s'apropa als bons resultats de l'oposició conservadora-liberal a la primera volta, gràcies a la mobilització general de l'electorat esquerrà, després de la crida d'atenció del 6 de març.

Tant Mitterrand com Mauroy han entès l'avantatge que l'electorat ha concedit a l'oposició, com un vot contra l'acció de govern. D'aquí que el govern francès hagi anunciat i començat a desenvolupar una sèrie de reestructuracions al gabinet i ajustaments polítics amb el fi de reconciliar-se amb l'electorat.

Finlàndia Socialdemòcrata

El 20 i el 21 de març, els finlandesos acudiren als col·legis electorals per triar els 200 diputats que els representen a l'EDUS-KUNTA o Parlament Unicambral.

Els problemes plantejats per la crisi econòmica i per la situació internacional, a causa del singular paper finlandès, feien pensar que aquestes eleccions serien consolidadores d'opcions conservadores.

Així i tot, els socialdemòcrates del primer ministre Kalevi Sorsa continuen essent el partit majoritari, augmenten en un 2,8% els seus resultats de 1979, i assoleixen un 26,8% del total de vots emesos. Això frustrava les expectatives del Partit d'Unió Nacional (conservadors), que s'havia de conformar amb el segon lloc i un 22,2% dels vots, i la baixa més significativa era la dels comunistes (Partit Demòcrata Popular), que perderen 8 escons, seguida per la registrada pel Partit Centre-Liberal. Precisament aquests dos darrers, PDP i PCLL, formaven part de la triple base del govern de coalició anterior a les eleccions, per la qual cosa és molt probable que al nou govern figurin altres formacions de recanvi.

En aquest sentit, s'especula amb incloure dins del govern el Partit d'Unió Nacional, la segona força, o el Partit Rural de Veikko Vennamo, el qual ha assolit un augment del 4,6% de vots i comptarà amb 17 escons.

Partit	percentatge	escons
P. Socialdemòcrata	26,8%	57
P. d'Unió Nacional	22,2%	44
P. Centre Liberal	17,7%	38
P. Democràtic Popular	14,1%	27
P. Rural	5,1%	17
P. Suec	—	11
P. Cristià	—	3
Verds	—	2
Partit Constitucionalista	—	—
TOTAL ESCONS		200

KREISKY LLENÇA LA TOVALLOLA

Els socialistes austríacs de Bruno Kreisky (SPOE) perderen el 24 d'abril la majoria absoluta amb la qual dominaven el Parlament feia dotze anys. El SPOE perdé el 3% dels vots, i hagué de conformar-se amb un 47,80% del total i 90 escons a la Cambra. En 1979 aquestes mateixes dades foren notòriament superiors: el 51,3% dels vots i 95 escons.

El principal adversari dels socialistes, el Partit Popular d'Àustria (OEUP) encapçalat per Alois Mock, ha assolit 81 escons —quatre més dels que tenia— i la seva tendència de vot experimenta una creixuda d'un 1,35% respecte a les anteriors eleccions. Sens dubte és l'autèntic guanyador d'aquestes eleccions.

El total dels 170 escons del Parlament austríac es completa amb els 12 assolits pel Partit Liberal (FPE), que li confereixen el paper d'àrbitre entre el SPOE i l'OEUP, o sigui entre socialistes i populistes.

El canceller Kreisky, com que no havia aconseguit el SPOE la majoria absoluta, presentà la dimissió, tot considerant el volt a la dreta dels electors com un enfrontament al seu prestigi personal. El que és cert és que entre els austríacs l'avançada edat del canceller (72 anys) i el seu precari estat de salut foren condicionants per concedir la seva confiança a altres formacions, màxim quan el SPOE s'ha vist embolicat en diversos «affaires» de corrupció.

Un encreuament difícil per als socialistes és que, malgrat haver guanyat, no poden cedir ministèris als liberals, ja que això crearia problemes seriosos dins del SPOE, i els liberals del FPOE no estan disposats a fer concessions quan prestin el seu suport per formar govern.

Els liberals amenaçen amb col·liar-se amb els democristians de l'OEUP, cas de no arribar a un compromís amb els socialistes.

La improbable interrupció del mandat socialista, significaria la fi del pacte social de progrés que regeix Àustria (sozialpartnerschaft), sobre el qual s'asseu una economia sòlida que presumeix d'enregistrar un dels índexs d'atur més baixos del món (3,7%) i un alt nivell de vida (5,4% d'inflació).

L'índex de participació es fixa al 88,6% de l'electorat. La tendència de vot es divideix en un 47,80% per als socialistes (SPOE), un 43,21% per als democristians de l'OEUP i el 4,97% per

als liberals de Norbert Steger, que en 1979 obtingueren el 6,06% i 11 escons; després vénen comunistes (0,6% dels vots), ecologistes (0,3%) i la resta de formacions no obtingueren representació parlamentària.

Els socialistes plantegen com a substitut de Kreisky, Fred Sinowatz, amb el qual, sens dubte, li costarà al SPOE assolir els nivells de prestigi i la popularitat internacional de què gaudia. Recordin que Kreisky fou l'impulsor de l'extroversió de la política de neutralitat austríaca i són recents les seves mediacions al diàleg entre l'Est i l'Oest, Nord-Sud o a l'Orient Mitjà.

Islàndia en crisi

El 23 d'abril se celebraren les eleccions legislatives a Islàndia, avançant-se vuit mesos al calendari previst. Malgrat els problemes econòmics d'Islàndia —més del 90% d'inflació i un fort endeutament extern—, els 235.000 habitants de la illa no s'han decidit a recolzar majoritàriament un partit, perquè aquest pogués plantejar-se una política de major projecció, sobretot en l'aspecte econòmic.

El Partit Conservador de la Independència ha aconseguit el major nombre de vots (39%); malgrat això, la presidenta de la República, Vigdis Finnbogadottir, posarà en un compromís el líder conservador Geir Hallgrinsson quan li encarregui la formació del govern.

Els conservadors podrien aliar-

se als socialdemòcrates, ja que solament aquests dos partits es plantegen plans econòmics antiinflacionistes, però a causa del fort retrocés sofert pels socialdemòcrates (—4 escons), aquesta coalició no comptaria amb majoria a l'«Althing» (cambra nacional). Cal tenir present que també els agraris, fins ara al poder, han perdut tres escons. Per tot això, la formació del gabinet serà una tasca complexa.

Pel que respecta a la resta dels partits, han obtingut resultats amb oscil·lacions poc significatives respecte als anteriors comicis de 1979. I els dos partits que concorrien per primera vegada a les urnes a Islàndia, el Socialdemòcrata i el Partit de les Dones (vegeu «Liste Féminine») han assolit representació parlamentària, quatre escons el primer i tres el Partit de les Dones.

Élections du 23 avril

	Vox (en pourcentage)		Sièges	
		Par rapport à 1979	Nombre	Par rapport à 1979
Conservateurs	39	+ 3,6	23	+ 1
Agrariens	18,8	- 6,2	14	- 3
Communistes et socialistes de gauche ..	17,4	- 2,3	10	- 1
Sociaux-démocrates	11,8	- 5,5	8	- 4
Sociaux-démocrates diss. (1)	7,3	+ 7,3	4	+ 4
Liste féminine (1)	5,5	+ 5,5	3	+ 3

(1) N'avaient pas participé aux élections de 1979. La liste féminine s'est présentée pour la première fois aux élections municipales en 1982 et les sociaux-démocrates dissidents se sont regroupés il y a quelques semaines seulement.

SOARES I ELS CLAVELLS

El 25 d'abril, coincidint amb el novè aniversari de la «Revolució dels clavells», set milions tres-cents mil electors portuguesos anaren a les urnes per escollir els seus 250 representants a l'Assemblea de la República (Parlament Unicambral). I resultà que, igualment que a les eleccions de 1975 i 1976, el Partit Socialista de Mário Soares obtingué majoria relativa de vots.

Confirmant els pronòstics, els socialistes aconseguiren el millor resultat (36,2% dels vots), fins i tot per damunt de l'esperat, cosa que els permet formar govern, segurament coalitats amb el Partit Socialdemòcrata (PSD) de Carlos Mota Pinto, o potser amb el PSD més el CDS de Lucas Pires, és a dir, un pacte entre socialistes i socialdemòcrates.

La vida política portuguesa es veurà quadrípolaritzada en el futur, car els partits o coalicions concorrents a aquestes legislatives no han obtingut representació a l'Assemblea en favor dels quatre grans: el Partit Socialista, el Partit Socialdemòcrata, l'Aliança del Poble Unit —majoritàriament comunista—, i el Centre Democràtic i Social.

El Partit Socialdemòcrata de Mota Pinto i el CDS de Lucas Pires formaven, juntament amb el Partit Popular Monàrquic (PPM), la coalició Aliança Democràtica fins que fou dissolta l'Assemblea per Ramalho Eanes i foren convocades eleccions.

Els comunistes d'Alvaro Cunhal formaven part de la coalició Aliança del Poble Unit, juntament amb el partit Verd i el Moviment

Democràtic Popular; la coalició ha consolidat un bon resultat (44 escons), però està totalment descartada a l'hora de formar govern.

Mário Soares ha guanyat unes eleccions on els partits de la coalició, anteriorment al govern, apareixien «cremats» i amb una experiència de gestió poc satisfactòria. A més, es feren canvis de líders a darrera hora (Diego Freitas de Amaral fou substituït per Francisco Luca Peres al CDS, i sobretot el canvi de Francisco Pinto Balsemao per Mota Pinto al PSD, que han contribuït a què l'establiment del Partit Socialista captés aquest 36,2% dels vots.

Partit	percentatge escons	
P. Socialista	36,29	101
P. Socialdemòcrata	27,-9	075
Aliança del Poble Unit	18,2%	44
Centre Democràtic Social	12,4%	30
TOTAL ESCONS		250

A LA RESTA DEL MÓN

No només s'han celebrat eleccions a Europa. Dos països més, Senegal i Austràlia, també s'enfrontaven a importants compromisos amb les urnes.

La via senegalesa

Les eleccions del país africà del 27 de desembre de 1982, serviren per confirmar el candidat socialista Abdou Diouf, qui succeí com a President de la República del Senegal al legendari Leopold Sedar Senghor, el primer de gener de 1981.

Malgrat l'àmplia majoria obtinguda pels socialistes —83,8% dels vots a l'elecció presidencial i el 79,92% a les legislatives: 109 dels 120 escons en joc—, no sembla que la temptació del «partit únic» rondi el Senegal.

El triomf electoral de Diouf s'interpreta com el suport de la població senegalesa als intents aperturistes i democratitzadors d'aquest. El líder del Partit Socialista (abans Unió Progressista),

és el veritable impulsor de la reforma constitucional que admet tots els partits polítics (deu noves formacions han aparegut durant el mandat de Diouf). També s'han relaxat les relacions entre govern, caps tribals i líders de sectes religioses, i s'han establert contactes diplomàtics amb nombrosos països africans. Es calcula una participació del 55% de l'electorat.

Partit	líder	escons
P. Socialista	Abdou Diouf	109
P. Democràtic Senegalès	Abdoulaye Wade	8
Grup Nacional Democràtic	Chelkh Anta Diop	2
Lliga Democràtica	Landing Savané	1
TOTAL ESCONS		120

Austràlia per als Laboristes

D'altra banda, a Austràlia, el Partit Liberal de Malcom Fraser, que portava set anys en el poder, sofrí una greu derrota electoral en favor del Partit Laborista de Robert Hawke, que aconseguí majoria a la Cambra de Representants.

Els laboristes postulen una solució consensuada que rellanci l'economia australiana. El seu líder, Bob Hawke, ha estat President de la Federació de Sindicats Australians (ACTU) i és un personatge molt popular al món anglosaxó, per haver figurat al llibre del «Guinness» dels rècords, en ingerir, en només 12 segons prop d'un litre i mig de cervesa.

EL GOLF DE LA DISCÒRDIA

RECRUDESCÈNCIA DE LA GUERRA IRANO-IRAQUIANA

Després de més de dos anys i mig de conflicte, la guerra irano-iraquiàna continua mantenint el seu obscurantisme, tant en la informació puntual del seu desenvolupament, com en les causes reals que l'originaren.

Des de setembre de 1980, data en la qual les tropes iraquianes avançaren sobre la frontera iraniana amb la finalitat de recuperar el control complet del canal de Chatt el Arab, la contesa irano-iraquiàna ha fet una volta de 180°. Durant els mesos darrers, les tropes iraquianes han recuat els atacs i han recuperat una zona que sobrepasa els tres-cents quilòmetres quadrats.

La derogació dels Acords d'Alger per part del Consell de Comandament de la Revolució d'Iraq, només pot entendre's des d'una perspectiva més àmplia. Els Acords, signats el 1975 pel difunt Sha i per Saddam Hussein, posaren fi als conflictes fronterers que, feia anys, enfrontaven tots dos països. El seu incompliment no s'ha d'atribuir a un reinici de les baralles frontereres.

El caràcter radical i messiànic iranià, així com l'avanç del renaixement islàmic, gestat des de finals de la Segona Guerra Mundial, esveraven molt els països limítrofs d'Iran.

Turquia justificà el cop d'Estat davant els governs conservadors d'Europa; la Unió Soviètica envai Afganistan, entre altres motius, per un velat temor al contagi islàmic, i Iraq es llançà a una contesa que volgué resoldre amb una breu i contundent guerra-llamec.

El poder de la clerecia

El mes de setembre de l'any passat se celebrà a Teheran un judici sumariíssim contra Sadeg Gotzadeb, ex-ministre d'Assumptes Exteriors. Fou afusellat el 15 de setembre. La seva execució ha d'interpretar-se com el fi de la línia pragmàtica favorable a

un encontre d'Iran amb l'Occident, i com a començament d'un període de radicalització sotbatut per una sèrie de convulsions internes que donaren el poder absolut a la clerecia.

Dos mesos abans, Iran havia iniciat la primera de les quatre grans ofensives realitzades des del 15 de juliol, data en la qual Khomeini declarà la guerra santa per finalitzar amb el règim iraquí.

Amb aquest fet Khomeini rebutjava l'alt al foc unilateral decretat per Iraq un mes abans. Les intencions iranianes, explicitades en diverses ocasions per l'actual president, Ali Khomeini, són enderrocar el règim de Saddam Hussein, jutjar-lo i executar-lo.

Per la seva banda, el president iraquí es veu amenaçat per dos fronts: un, l'avanç de les tropes iranianes, cada vegada més contundent; l'altre, la situació interna iraquiana inestable a conseqüència dels actius grups d'oposició, dels quals destaca el format pels nacionalistes kurds.

El mes de juliol significà una tombada de la contesa. Les tropes iranianes van recuperar part dels territoris ocupats i van començar l'avanç cap a terres iraquianes. Aquesta primera

ofensiva es desenvolupà a la regió de Basora. Durant els mesos d'octubre i novembre l'Iran projectà els seus atacs contra el sector de Madali, al nord d'Iraq.

El passat 6 de febrer, el règim iranià anuncià el començament de l'operació «Alba», qualificada com a definitiva per Teheran. L'ofensiva obrí un front nou al sector de Missan. Després de vint dies d'enfrontament, Missan visqué una tensa calma, trencada a principis del mes d'abril. Les tropes iranianes revitalitzen l'operació «Alba» i llançaren, a principis de mes, forts atacs contra posicions iraquianes. En el curs dels cinc primers dies d'ofensiva, Bagdad assegurà haver rebut cinc atacs successius de forces enemigues, que van ocasionar 15.000 morts iranianes.

Teheran, per la seva part, assegurà que aconseguí reconquistar posicions

iraquianes a la frontera, però dins de territori iranià. Amb aquest nou atac a la regió de Missan, els iranianes pretenen arribar a Al Amarach, ciutat que talla la principal carretera entre Bagdad i el port de Basora.

La resposta iraquiana a la nova ofensiva es realitzà el 13 del mateix mes d'abril. La marina i l'aviació iraquiana atacaren l'illa de Jarq, principal terminal petrolera iranianes. Alguns tancs gegants de petroli foren seriosament danyats. L'illa de Lavan, altre terminal petrolera, fou atacada també per l'aviació iraquiana que, d'aquesta forma, trencava el compromís adquirit pels dos països, els quals van prometre observar una treva a les zones petroleres del Golf Pèrsic, a conseqüència de la marea negra originada el passat 1 de març per la destrucció de deu pous a la zona petrolera iranianes de Norwuz.

La guerra irano-iraquiàna es desenvolupa dins d'un període de recrudescència. La imprevisibilitat dels dos règims en litigi impedeix vaticinar qualsevol pronòstic sobre la fi d'aquesta contesa que, en breu, complirà tres anys de mort i destrucció. ■

-12- CONJUNTURA ESPANYOLA

Mes de març Mes de març Mes de març Mes de març Mes de

- 7 • Espanya assisteix com a país invitat a la 7a. reunió cimera dels Països no-Alineats.
- 9 • El Partit Comunista d'Espanya inicia la seva campanya pro referèndum OTAN.
- 10, 11 i 12 • Controvèrsies entre el Front Polisari i el PSOE, sobre la possible publicació dels acords subscrits entre tots dos en 1976. Els acords reconeixen el dret a l'autodeterminació saharau i la representativitat del Polisari.
- 14 • Marroc limita les importacions, les quals resten sotmeses des d'ara a autorització administrativa.
- El ministre mexicà d'Exteriors, Bernardo Sepúlveda, s'entrevista amb F. González i F. Morán.
 - Balanç dels 100 dies de govern socialista. Felipe González assegura que el referèndum sobre l'OTAN resta ajornat almenys fins a 1984, per no enterbolir el desenvolupament de les delicades relacions Est-Oest.
 - Els tres ministres marroquins portadors de les contrapropostes de Rabat a l'ofertament que van fer Enrique Barón i Carlos Romero a la seva gira marroquina de febrer, anuncien la seva decisió d'ajornar «sine die» el seu viatge a Madrid.
- 16 • Moran s'entrevista amb Margaret Thatcher i Francis Pym, per tractar les negociacions de Gibraltar i esclarir alguns termes de la Declaració de Lisboa. Els britànics no semblen gaire interessats a adquirir compromisos.
- 17 • Isidoro Malmierca, ministre cubà d'Exteriors, visita Espanya.
- 21 • La CEE decideix ajornar fins a juny, la decisió sobre l'ingrés a la Comunitat d'Espanya i Portugal.
- 22 • Els reis Carlos Gustavo i Silvia de Suècia, inicien la seva primera visita oficial a Espanya, corresponent a la que en 1979 realitzaren els monarques espanyols al país nòrdic.
- A. Guerra visita Argèlia. Objectius: reduir les quantitats de gas que en virtut de l'acord de subministre hauriem d'importar d'Argèlia, tractar de llimar aspreses amb el Polisari i desenvolupar relacions bilaterals amb el règim de Chadli Benyedid.
- 23 • El govern de Rabat decideix bloquejar el pas de mercaderies per les fronteres terrestres de Ceuta i Melilla.
- 24 • Breu visita de Caspar Weinberger, secretari de Defensa dels EUA, el qual s'entrevista amb N. Serra i F. González, segons sembla per aclarir l'opció presa pels socialistes respecte a l'OTAN.
- 25 • Guerra s'entrevista amb el president argelès Benyedid. També manté contactes amb Salem Uld Saïek, responsable del Comitè de Relacions Exteriors del Front Polisari.
- El govern espanyol es mostra partidari de concedir crèdits a Nicaragua per valor d'uns 4.000 a 5.000 milions de pessetes, per satisfer la petició en aquest sentit del govern de Managua.
- 25 • Espanya sol·licita a la CEE l'estatut de zona franca per a Ceuta i Melilla, una vegada ens integrem a la Comunitat.
- 28 i 29 • Felipe González visita, en el seu primer viatge oficial, el Marroc. Gira amb pocs resultats pràctics. Hassan II li dedica una recepció fixada en 45 minuts.
- 30 • Joseph Luns, Secretari General de l'OTAN, assegura que «Espanya té els peus dins de l'Aliança».
- 31 • L'Oficina d'Informació Diplomàtica confirma l'expulsió d'un funcionari de l'ambaixada de l'URSS.

Mes d'abril Mes d'abril Mes d'abril Mes d'abril Mes d'abril

- 3 • Representants de grups opositors al règim d'Obiang Nguema formen una coordinadora a Espanya.
- 4 • Segons un «ranking» de la Societat de Banca Suïssa, Espanya, amb uns 30 mil milions de dòlars, és el país europeu amb un major deute extern.
- 5 • El líder laborista israelià Shimon Peres demana a F. González que no secundi l'entrada de l'OAP a la Internacional Socialista. També s'aborda un possible restabliment de relacions amb Israel.
- Moran rep a l'espanyol retingut per les autoritats guineanes. Les seves declaracions qüestionen la utilització dels més d'11 milions de pessetes d'ajuda espanyola al règim equato-guineà.
- 6 • F. González s'entrevista a la Moncloa amb Walid Jumblatt, líder socialista libanès i Bayardo Arce de la Junta de Govern de Nicaragua, tots dos de pas per Espanya, per anar al Congrés de la Internacional Socialista.
- José Barrionuevo, ministre de l'Interior, s'entrevista amb el seu homòleg francès, Gaston Defferre i amb el secretari d'Estat per a la Seguretat, Joseph Franceschi. Es tracta de la primera trobada institucional en la qual els dos governs tracten el problema del terrorisme.
 - Marroc decideix implantar una zona de seguretat al llarg de 222 milles de les costes saharianes, cosa que incompleix el que s'estipulava en la pròrroga dels acords de pesca hispano-marroquins. Greus repercussions per a la flota canària. Rabat pretén també restriccions del trànsit aeri entre Canàries i la península mentre es realitzen unes maniobres militars marroquino-estadounidenques.
- 11 • Charles Hernu, ministre francès de Defensa, visita Espanya i ofereix a Narcís Serra els productes bèl·lics gais i la possibilitat de noves empreses armamentistes conjuntes. El govern Mitterrand ofereix a Espanya la patent per fabricar el míssil Exocet.
- El Ministeri d'A.E. planteja a l'ambaixador britànic el seu disgust i malestar per la propera visita de bona part de la Royal Navy a Gibraltar.
- 12 • Es reinicien a Madrid les converses hispano-argelèses sobre subministre de gas natural.
- El govern espanyol protesta davant les autoritats de l'OTAN per les maniobres navals britàniques.

Efectius de la marina espanyola controlen la zona de sobirania espanyola.

13 • Moran fa un viatge a Mèxic i Colòmbia, que s'interpreta com l'interès del govern respecte als esforços pacificadors del grup de Contadora.

• El Consell de Ministres designa com a nou ambaixador a París Joan Reventós. Raúl Morodo, Manuel García Miranda, Miquel Solano Aza i Felipe de la Morena, són designats ambaixadors davant l'UNESCO, Colòmbia, Xile i Síria, respectivament.

• Manuel Marín, secretari d'Estat per a les relacions amb la CEE, planteja a la Comissió d'Exteriors del Congrés el desig del govern de convertir Camp de Gibraltar en zona franca dins de la CEE.

• Sorpresa en medis oficials de Londres i Gibraltar per la reacció espanyola. Discrepàncies i inexactituds entorn de la nota oficial britànica d'agibellament al govern espanyol de l'escaia a La Roca de l'esquadra britànica.

15 • Moran dona suport explícit a les gestions del «grup Contadora».

16 • S'inicia la campanya municipal i autonòmica el 8-M.

• Nous càrrecs polítics a Exteriors: Fernando Baeza, ambaixador a Estrasburg; Jorge de Esteban, a Roma; i Emilio Menéndez del Valle, a Amman. Encara resten a l'aire els nomenaments davant l'ONU i Brussel·les, dels considerats clau.

18 • La flota britànica abandona Gibraltar.

19 • Exercicis navals conjunts hispano-nord-americans a la Mediterrània occidental.

20 • El Congrés ratifica el Conveni d'Amistat, Defensa i Cooperació amb els EUA. Només nou diputats votaren en contra. S'abstingueren: el PNV, dos diputats socialistes (P. Castellano i H. López Luna) i Joaquim Molins, de Minoria Catalana.

22 • Espanya i l'URSS assenten les bases per a un nou conveni de navegació.

23 • El govern espanyol rebutja un contracte de reparació i proveïment dels submarins «Daphne» de la marina sudafricana, per valor de 40.800 milions de pessetes.
• Visita del premier guineà Cristi-

no Serliche Bioko (d'origen bubí), qui afirma que no hi ha hagut corrupció amb els fons d'ajuda espanyola.

25 • Cancel·lada l'entrevista de Luxemburg entre Moran i Pym. El Foreign Office es ratifica en la trama de la notificació a temps del fondeig a Gibraltar de la seva flota.

27 • Inauguració a Madrid de «Iberoamèrica, trobada en democràcia», que promogut per l'Institut Iberoamericà de Cooperació (ICI), reuní polítics, intel·lectuals, escriptors i homes de la cultura d'Espanya, Amèrica i Portugal.

29 • Mohamed Bucetta, ministre marroquí d'A.E., s'entrevista amb F. González i amb Moran, essent finalment rebut pel Rei, per tractar de continuar les negociacions bilaterals. Dos dies abans, visità Washington inesperadament.

30 • Cloenda d'«Iberoamèrica, trobada en democràcia», amb la conclusió unànime que l'impuls i la consolidació de sistemes democràtics són l'única via per a Amèrica Llatina. ■

subscriu-te a cidob:

- 1.- És un centre d'estudis internacionals.
- 2.- Mitjançant la investigació, l'estudi i la formació, vincula la realitat catalana amb la dels altres països i amb la problemàtica internacional.
- 3.- Es un servei a les Institucions de Catalunya perquè puguin aconseguir llurs objectius específics dintre d'unes perspectives més universals.
- 4.- Crea opinió, des de Catalunya, sobre qüestions internacionals.
- 5.- I així contribuir a la consecució d'unes relacions més justes entre els pobles.

I TINDRAS DRET A:

- Consulta del Fons de Material.
- Butlletí Informatiu Bibliogràfic.
- Revista AFERS INTERNACIONALS o 6 Dossiers de Debat.

Quota de 2.000 ptes. anuals.

- Consulta del Fons de Material.
- Butlletí Informatiu Bibliogràfic.
- Revista AFERS INTERNACIONALS
- Dossiers de debat (6 a l'any).

Quota de 5.000 ptes. anuals.

Quota de protector (des de 10.000 ptes...)

Nom i cognoms
Adreça
Població D.P. Telèf.
Data de naixement Profissió
Demana més informació
Sol·licita els serveis del CIDOB com a:
Quota de 2.000 ptes. l'any.
Quota de 5.000 ptes. l'any.
Quota de protector (des de 10.000 ptes. l'any)

Sistema de pagament:
Domiciliació del rebut anual a entitat bancària o de crèdit. Ompli si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB.

Data: Signatura:

Banc o Caixa
Adreça
Població: D.P.
Nom del (dels) titular (s)
Senyor Director:
Prego a vostè que prengui nota de carregar al meu compte/ a la meua llibreta oberta en aquesta entitat, els rebuts que hi presentarà CIDOB.

Atentament,
(signatura)

Signat per
Adreça del titular
Nº compte/llibreta

DOSSIERS CIDOB

Publicació bimensual
Preu anual subscripció: Institucionals: 1.000 ptes.
Particulars: 800 ptes.
Preu per exemplar: 190 ptes.

SECRETARIA I COMANDES:

Roger de Llúria, 125 1r.
Barcelona 37
Telèf.: 215 89 49

Director: Josep Ribera
Redactors: Anna Dionís
Manel González i Llorens
Xavier Horcajada
EDOC

L'ÈTNIA BUBÍ VOL LA INDEPENDÈNCIA

Edmundo Sepa, secretari d'Informació del Grup Nacionalista Bubí 1r. d'abril, exposa per a DOSSIER-CIDOB, les perspectives i el ja llarg camí recorregut per la idea independentista de l'ex-colònia espanyola de Fernando Poo (Bioko), enquadrada, avui, a l'Estat de Guinea Equatorial que presideix Teodoro Obiang Nguema.

P.— S'ha produït algun canvi a nivell social a Guinea Equatorial des de l'enderrocament del dictador Macias?

R.— Bàsicament, no. El que hi succeeix és que els «fang», o ètnia majoritària, estan organitzats per clans en base al parentiu. El propi cop de Teodoro Obiang fou una mena de «fugida cap endavant» d'aquests quan veu amenaçada la seva seguretat. Aquesta situació de lluita de classe es transmet a tot l'Estat. De l'actual desconfiança respecte a aquests clans, prové l'existència de 500 soldats marroquins, que componen la guàrdia personal d'Obiang Nguema. Però Obiang és una mena de pantalla del clan «esanguí» de Mongomo, que controla el poder, d'aquí que no s'hagi produït cap canvi social.

Així i tot, la qüestió bubí va més enllà de la simple lluita contra un clan en el poder. Es tracta de l'enfrontament del poble de l'illa Bioko, que s'autodenomina «bubí», això és, «persones», amb el del continent, els «fang», de cultura i tradicions nòmades, molt diferents a les bubís. La majoria poblacional dels continentals «fang» han oprimint la cultura, la llengua i la tradició bubís, a la vegada que eliminat els seus més destacats líders independentistes.

P.— A Europa eren coneguts alguns moviments bubís, com el FRELIFER (Front d'Alliberament de Fernando Poo), i ara aquest nou creat «Grup Nacionalista 1r. d'abril». Però, existeix realment una lluita política del poble bubí al territori bubí, per assolir la independència?

R.— Hi ha intents, però és que el nostre país està acoquinat, la lluita política, en el cas bubí, es transforma en abandó del treball, és a dir, en l'absentisme com a

eina política. Tingui en compte que els «fang» compren els productes agrícoles bubís al preu que els interessa, la qual cosa afegeix un greu component de dominació econòmica.

P.— Quines alternatives ofereix el Grup 1r. d'abril al poble bubí?

R.— Bé, el nostre primer objectiu és despertar l'esperit de lluita entre la nostra població exiliada, principalment resident a Nigèria i Espanya. A més llarg termini, la recerca de l'autogovern, perquè creiem que Guinea com Estat és inviable.

P.— Per quina causa el Grup 1r. d'abril s'ha desmarcat de la resta i ha abandonat la Junta Coordinadora de l'oposició guineana, formada fa poc a Saragossa?

R.— Bàsicament, perquè aquesta es compon de clans «fang», en oposició a Obiang, i també de «ndowe», habitants de la costa, tots ells partidaris d'una substitució i no d'una alternativa de canvi radical. La Junta pretén provocar un canvi per la via institucional, desenvolupant al màxim la Constitució promulgada per Teodoro Obiang. Això significa acceptar la inviolabilitat de l'estat unitari, i per això mateix, l'abandó dels bubís de la Junta Coordinadora de l'oposició.

Recentment, França ha manifestat el seu interès per invitar Guinea a integrar-se a la Comunitat Africana del Franc (UDEAC), composta per Txad, Centràfrica, Camerún, Gabon i Congo. La mesura suposaria que París sufragués els dos mil milions de pesetes de dèficit comercial guineà i que l'ekuele (moneda guineana) rebés suport del franc francès, amb la consegüent dependència econòmica i política.

R.— Nosaltres estem en contra d'aquesta conclusió. A més de per la dependència, per quant pogués suposar l'absorció per altres països. A l'època de Macias, Gabon aprofità el caos regnant per apropiarse de territori guineà. D'aquí parteix l'actual litigi fronterer pendent. La incorporació a l'àrea del franc podria suposar la desaparició de Guinea, repartida entre els seus veïns, Camerun i Gabon. S'especula amb el fet que el territori continental passés a mans de Gabon i el territori bubí a les de Camerun.

A Saragossa s'analitzà el problema de l'adhesió a la zona d'influència francesa, valorant que com que tant a Rio Muni com a Fernando Poo no hi ha producció de cap classe, el futur de Guinea, en tal Comunitat, seria el d'un país purament consumidor, la qual cosa augmentaria la seva dependència exterior i la sortida de capitals vers Camerun i Gabon. També la Junta Coordinadora de l'oposició diu no a la inclusió a la zona d'influència francesa.

Sembla un tant ridícul que les autoritats espanyoles no es decidixin a donar suport a l'ekuele, i s'eviti així la penetració francesa i es conservi l'única zona de presència espanyola al continent africà.

R.— Sí, realment, així sembla, o almenys aquesta és la meua opinió. Amb tot, el problema bubí és molt diferent. Nosaltres volem la independència, malgrat ésser en un període de reorganització política. De totes formes, i precisament per això, reclamem la solidaritat del poble català i dels seus polítics i institucions.

Edmundo Sepa, amb un somriure assumit, assegura en nom del poble bubí que «ja estem tips de viure d'aquesta manera». ■

«LOS DESAPARECIDOS NO FUGADOS SON MUERTOS»

La Junta Militar Argentina explicó en un documento oficial publicado por «Tiempo Argentino» (29-4-83), que las Fuerzas Armadas, entraron a la guerra contra el terrorismo por orden del gobierno constitucional. También s' anunció que «els desapareguts no fugats són morts». El documento íntegro, inédit a Espanya, és el següent:

I. Introducción

La Junta Militar presenta a la ciudadanía un cuadro del desarrollo de la agresión terrorista a lo largo de casi dos décadas y, por su intermedio, las Fuerzas Armadas asumen la cuota de responsabilidad histórica que les compete frente a la Nación en el planeamiento y ejecución de las acciones, en las que no se agotan las responsabilidades que frente a la República pudieran corresponder a otros estamentos, sectores e instituciones.

Esta síntesis histórica de un doloroso pasado todavía cercano quiere ser un mensaje de fe y reconocimiento a la lucha por la libertad, por la justicia y por el derecho a la vida.

Ha llegado el momento de que enfrentemos el futuro; será necesario mitigar las heridas que toda guerra produce, afrontar con espíritu cristiano la etapa que se inicia y mirar el mañana con sincera humildad.

Su destinatario primero somos nosotros, el pueblo de la Nación, víctima de una agresión que nunca mereció y participe invalorable y decidido de la superación final. Su segundo destinatario es el mundo de los hombres libres al que pertenece y seguirá perteneciendo la República, fiel a su destino histórico.

Se somete a la reflexión del pueblo argentino y del mundo una experiencia que la Nación jamás deberá repetir, anhelando que, con la misma gracia de Dios, los hermanos de nuestra América y los pueblos de otros continentes la recojan, la comprendan y la eviten.

II. Los hechos

La República Argentina, a partir de mediados de la década del 60, comenzó a sufrir la agresión del terrorismo que, mediante el empleo de la violencia, intentaba hacer efectivo un proyecto político destinado a subvertir los valores morales y éticos compartidos por la inmensa mayoría de los argentinos.

Procuraba modificar la concepción que del hombre y del Estado tiene nuestra comunidad, conquistando el poder por medio de la violencia.

Empleando el terror como un medio para tramar el poder, se proponía llegar a la desaparición de la República como Estado democrático, jurídico y políticamente organizado, en una acción a nivel nacional y continental.

La agresión tomó inicialmente la forma de guerrilla rural, pero sus intentos fracasaron.

Su derrota en un país limitrofe marcó, a escala continental, un cambio de estrategia en la que, progresivamente, la Argentina pasaba a constituirse en uno de los objetivos prioritarios de la acción del terrorismo internacional.

En este contexto, adquirió mayor gravitación el accionar del terrorismo urbano. Robos de armas, asaltos a bancos y otras instituciones, secuestros, extorsiones y asesinatos en escalada creciente, hicieron que la opinión pública tomara conciencia de la acción delictiva de las tres agrupaciones terroristas más poderosas: Fuerzas Armadas Revolucionarias, Ejército Revolucionario del Pueblo y Montoneros.

El accionar de las mismas, dirigido a paralizar a la población, estuvo signado por una permanente e indiscriminada violación de los más fundamentales derechos humanos: asesinatos, torturas y prolongados secuestros son pruebas indiscutibles de sus actos y propósitos criminales.

Sus víctimas abarcaron todos los estratos sociales: obreros, sacerdotes, intelectuales, hombres de empresa, periodistas, funcionarios públicos, jueces, militares, agentes del orden, dirigentes políticos, sindicales y hasta niños.

La escalada del terror fue acompañada por una captación ideológica que indujo a muchos a aceptar la violencia criminal como un modo de acción política.

Las bandas terroristas continuaron su organización y llegaron, en su apogeo, a reclutar miles de personas, a las que instruyeron en el manejo de las armas. La mayoría de ellas las poseían y utilizaban efectivamente, constituyendo, de hecho, un ejército clandestino, mercenario de la violencia.

La infiltración en el aparato del Estado abrió el camino para que, a partir del 25 de mayo de 1973, con la asunción del gobierno constitucional, los grupos terroristas abandonaran la clandestinidad y, sumados a los que obtuvieron su libertad, iniciaran el ataque al poder.

Miembros activos y simpatizantes decididos de las organizaciones terroristas ocuparon posiciones relevantes en el gabinete nacional y en los gobiernos provinciales, en el Congreso nacional, en las legislaturas provinciales y en el Poder Judicial. Ni las organizaciones religiosas ni las fuerzas legales estuvieron a cubierto de esta infiltración.

La Nación estaba en guerra; una prueba de ello fueron los enfrentamientos entre grupos antagónicos registrados en la localidad de Ezeiza, el 20 de junio de 1973, que generaron una verdadera masacre con un saldo lamentable de muertos y heridos, cuya identidad y número total, el gobierno de entonces nunca pudo llegar a determinar ni esclarecer.

Posteriormente, los elementos terroristas intentaron, infructuosamente, copar el Comando en Jefe del Ejército, el 6 de septiembre de 1973, y la guarnición militar de Azul, una de las más poderosas del país, el 19 de enero de 1974.

En medio de ese generalizado clima de inseguridad y confusión, el acceso del general Perón a la primera magistratura, con el apoyo de una amplia mayoría del electorado, parecía perfilar en el horizonte político nacional una alternativa viable de paz y orden. Sin embargo, el terrorismo no redujo su accionar durante el gobierno constitucional; por el contrario, la naturaleza criminosa de sus fines y sus métodos quedaron definitivamente en evidencia.

Los funcionarios y los dirigentes que comprendieron la magnitud de este problema, aun con peligro de sus propias vidas, intentaron denegar al copamiento terrorista del aparato del Estado y de las organizaciones intermedias. La dirigencia empresarial y gremial es claro ejemplo y doloroso testimonio del riesgo que afrontaron quienes se les opusieron.

El los actos de Plaza de Mayo, celebratorios del Día del Trabajo en el año 1974, el presidente de la Nación denunció a los elementos montoneros como mercenarios e infiltrados y los repudió públicamente.

Las bandas terroristas continuaron perfeccionando sus estructuras, montaron imprentas donde falsificaban documentos de identidad y fábricas donde, clandestinamente, elaboraban armas y explosivos, apoyados por un sólido respaldo financiero, producto de sus actos delictivos.

Su inequívoco accionar produjo la desviación de miles de jóvenes. Muchos de ellos, aun adolescentes, incorporados a bandas mediante cualquier técnica de captación o, simplemente, a través del miedo. Muchos murieron enfrentando a las fuerzas del orden; otros se suicidaron para evitar su captura; algunos desertaron, debiendo ocultarse de las autoridades y de sus propias bandas.

Los denominados «Códigos de justicia penal revolucionarios» sancionaron con la muerte a quienes pretendieron dejar las filas terroristas y liberarse del engaño en que habían caído.

La seguridad y el orden no existían. A la etapa de los asesinatos selectivos siguió

la fase del terrorismo indiscriminado, produciendo víctimas en todos los sectores de la sociedad argentina.

A principios de 1975, como último recurso para preservar los valores en peligro, el gobierno constitucional impuso el estado de sitio en todo el país y ordenó el empleo de las Fuerzas Armadas para neutralizar y/o aniquilar el foco terrorista que actuaba y se extendía desde la provincia de Tucumán.

La responsabilidad de ese gobierno era ineludible, y el desafío inédito para las Fuerzas Armadas, ya que la doctrina orgánica, la estructura y el despliegue de éstas respondían a previsiones de lucha clásica.

Imperfecciones e imprecisiones en las etapas iniciales de una lucha no convencional fueron superadas gradualmente, aprovechando la experiencia adquirida en el desarrollo de las operaciones.

Doblegadas en el monte tucumano, las bandas terroristas reforzaron y acentuaron su accionar en las grandes concentraciones urbanas.

Las operaciones de sus elementos armados, por su magnitud, recursos y procedimientos, iban adquiriendo nivel similar al de las fuerzas regulares. El año 1975 registra los más ambiciosos intentos de copamiento de unidades militares: el Batallón de Arsenales de San Lorenzo, el 19 de abril; el Regimiento de Monte 29 de Formosa, el 05 de octubre; el Batallón de Arsenales de Monte Chingolo, el 23 de diciembre, siendo ésta la mayor operación del terrorismo urbano que recuerda la historia.

Las derrotas sufridas en los grandes enfrentamientos mostraron a los dirigentes terroristas la necesidad de volver a las tácticas originarias, basadas en la acción celular e individual. Una escuela interminable de muertes, secuestros y atentados acaudaron durante tres largos años la paz de la República y la seguridad de sus habitantes. Los ataques terroristas se extendieron a toda la comunidad. Los atentados contra la vida y los bienes públicos y privados, fueron hechos cotidianos. Los periódicos de la época documentan que ese cuadro era parte de la vida diaria del país y todos sus habitantes, que vivieron y sufrieron esa experiencia, son testigos de ello.

En la lucha contra el terrorismo, las fuerzas legales detectaron innumerables células secretas, denominadas por las bandas terroristas «cárceles del pueblo». Ellas, además de haber alojado a ciudadanos de todos los niveles, en oportunidades allí mismo asesinados, fueron también usadas para castigar y «ejecutar» a integrantes de las propias bandas.

Para tener una clara idea de la magnitud del accionar terrorista por medio de las cifras, merece destacarse que en el año 1974 se registraron 21 intentos de copamiento de unidades de las fuerzas legales; 466 atentados con artefactos explosivos y 16 robos de sumas importantes de dinero; 117 personas fueron secuestradas y 110 asesinadas.

El año 1976 marcaba la máxima escalada de la violencia. Los secuestros llegaron a 600 y los asesinatos a 646, con un promedio de dos víctimas diarias del terrorismo. Se registraron 4.150 acciones terroristas entre copamiento de localidades, acciones de propaganda armada, intimidaciones extorsivas y atentados con explosivos.

Un examen de la crónica periodística correspondiente a los años 1973/79 informa que en este lapso, en 742 enfrentamientos resultaron muertas 2.050 personas, cifra que no incluye las bajas sufridas por las fuerzas legales.

Entre 1969 y 1979 se registraron 21.642 hechos terroristas. Esta cifra guarda relación con la magnitud de la estructura subversiva que llegó a contar en su apogeo con 25.000 subversivos de los cuales 15.000 fueron combatientes, es decir individuos técnicamente capacitados e ideológicamente fanatizados para matar.

La naturaleza y características propias de esta forma de ataque agresivo, sistemático y permanente, obligaron a adoptar procedimientos inéditos en la guerra afrontada: debió imponerse el más estricto secreto sobre la información relacionada con las acciones militares, sus logros, las operaciones en desarrollo y los descubrimientos realizados.

Se tornaba imprescindible no alertar al adversario, no descubrir las propias intenciones, recuperando la iniciativa y sorpresa en las acciones, hasta ese momento en manos del oponente.

Durante todas esas operaciones, fue prácticamente imposible establecer con precisión las bajas totales sufridas por las bandas de delincuentes terroristas y la identidad de sus componentes, incluso cuando sus cadáveres quedaron en el lugar de los episodios, dado que actuaban bajo nombres falsos y con apodos conocidos como «nombres de guerra» y porque su estructura celular, modo de operar y compartimentación de sus acciones imposibilitaron disponer de un panorama más completo de los acontecimientos.

Los esfuerzos realizados por las Fuerzas Armadas, de Seguridad y Policiales para restablecer la paz y el orden arrojaron resultados progresivos. La agresión terrorista fue cediendo y la sociedad argentina comenzó a recuperar el espacio perdido, en cuanto a paz y seguridad.

Los jefes de las bandas terroristas y varios de sus seguidores comenzaron a dejar el territorio nacional al vislumbrar su derrota. Abandonando en el país a muchos de sus integrantes y protegiendo, en otros casos, su huida a la clandestinidad.

Fue culminando así una dolorosa y dura etapa, en la que la victoria finalmente alcanzada posee un contenido coincidente con el propio significado de la derrota de los violentos. Ello fue así porque la sociedad argentina se mantuvo fiel a sus tradiciones, leal a su conciencia y firme en su decisión. Para cada uno de los sectores sociales, la subversión colaboró y puso en marcha diversas metodologías, todas ellas convergentes al fin común de destruirlos, dominarlos o paralizarlos. Pero también fracasó, al herir en sus valores más firmes a un pueblo pacífico y libre.

III. Los principios y los procedimientos

La preservación y el mantenimiento efectivo del goce de los derechos y las garantías que la Constitución reconoce a todos los habitantes de la Nación, es decir, la salvaguarda de los derechos humanos, constituye la finalidad sustancial de la seguridad de un Estado democrático, como lo es la República Argentina por su tradición histórica, política y jurídica.

Este concepto de seguridad incluye también el resguardo de la inviolabilidad de su territorio contra amenazas externas e internas, y la consolidación de un funcionamiento eficiente de su gobierno en el marco de la ley.

La Constitución Nacional reconoce la adopción de mecanismos que suspenden transitoriamente los derechos y garantías individuales, cuando situaciones objetivas de peligro crean riesgos graves para el bien común y para la seguridad de la Nación.

Las condiciones de excepcionalidad que vivió el país durante el período de la agresión terrorista hicieron que los elementos esenciales del Estado fueran afectados en niveles que dificultaban su supervivencia.

El ejercicio de los derechos humanos quedó a merced de la violencia selectiva e indiscriminada impuesta por el accionar terrorista, traducido en asesinatos, secuestros, «juicios revolucionarios», salidas obligadas del país y contribuciones compulsivas.

En extensas zonas del territorio, grupos subversivos actuaban desembocadamente con la mayor impunidad, mientras las fronteras nacionales eran travestidas en ambos sentidos por terroristas argentinos y extranjeros, provistos de documentación

falsa o que eludían los puestos de control habilitados.

La capacidad de actuar del gobierno se veía seriamente comprometida por la infiltración de la subversión y el vacío político causado por la muerte del presidente Perón. La sanción, por parte del Congreso de la Nación, de leyes que penalizaban en forma específica y con mayor gravedad las conductas subversivas y los actos terroristas, y la declaración del estado de sitio, no fueron suficientes para conjurar la situación.

En ese crucial momento histórico, las Fuerzas Armadas fueron convocadas por el gobierno constitucional para enfrentar a la subversión. Esta convocatoria se materializó en dos resoluciones.

Decreto número 261 del 5 de febrero de 1975, que ordena «ejecutar las operaciones militares que sean necesarias a efectos de neutralizar y/o aniquilar el accionar de los elementos subversivos que actúan en la provincia de Tucumán».

Decreto número 2772 del 6 de octubre de 1975, que ordena «ejecutar las operaciones militares y de seguridad que sean necesarias a efectos de aniquilar el accionar de los elementos subversivos en todo el territorio del país».

El Gobierno Nacional, en procura del bien común, por vía de este mandato legal y por intermedio de las Fuerzas Armadas, imponía el logro del restablecimiento de los derechos de todos los habitantes y de las condiciones esenciales que deben garantizar la inviolabilidad del territorio y la convivencia social, y así facilitar la capacidad del funcionamiento del gobierno.

La naturaleza y características propias del accionar terrorista, cuyos elementos se organizaban en sistema celular y compartimentación de acciones, obligaron a adoptar procedimientos inéditos.

El eventual deterioro de la dimensión ética del Estado y la necesidad de salvaguardarla, ante el riesgo de imputación e adscripción a teorías totalitarias no compartidas sobre la seguridad, estuvieron también presentes en la adopción de las decisiones que materializaron el ataque frontal, definitivo y victorioso contra la subversión y el terrorismo.

Las Fuerzas Armadas, de seguridad y policiales, actuaron en defensa de la comunidad nacional, cuyos derechos esenciales no estaban asegurados, y, a diferencia del accionar subversivo, no utilizaron directamente su poder contra terceros inocentes, aun cuando indirectamente éstos pudieran haber sufrido sus consecuencias.

Las acciones así desarrolladas fueron la consecuencia de apreciaciones que debieron efectuarse en plena lucha, con la cuota de pasión que el combate y la defensa de la propia vida genera, en un ambiente teñido diariamente de sangre inocente de destrucción y ante una sociedad en la que el pánico reinaba. En este marco, casi apocalíptico, se cometieron errores que, como sucede en todo conflicto bélico, pudieron traspasar, a veces, los límites del respeto a los derechos humanos fundamentales, y que quedan sujetos al Juicio de Dios en cada conciencia y a la comprensión de los hombres.

Fue por ello que, con la aprobación expresa o tácita de la mayoría de la población, y muchas veces con una colaboración inestimable de su parte, operaron contra la acción terrorista orgánicamente y bajo sus comandos naturales.

En consecuencia, todo lo actuado fue realizado en cumplimiento de órdenes propias del servicio.

No es fácil encontrar en la historia reciente un antecedente de las características que ofreció la situación argentina. Por ello, los calificativos de inédita, excepcional y límite son ciertos y no guardan ningún propósito euloratorio.

Aquellas acciones que como consecuencia del modo de operar pudieron facilitar la comisión de hechos irregulares y que fueron detectados han sido juzgados y sancionados por los consejos de guerra.

Las Fuerzas Armadas aspiran a que esta dolorosa experiencia ilumine a nuestro pueblo para que todos podamos hallar los instrumentos compatibles con la ética y con el espíritu democrático de nuestras instituciones, que permitan asegurar con indiscutible legitimidad la defensa contra todo riesgo de disolución por la violencia y el terror.

IV. Las secuelas del conflicto

Un conflicto que, por su extensión temporal y geográfica, sacudió a toda la República, porque cualquier lugar de nuestro suelo podía transformarse súbitamente en campo de batalla y porque cualquier habitante podía verse envuelto y caer víctima de enfrentamientos o atentados, debía inexorablemente dejar profundas secuelas de inseguridad, pérdidas humanas, destrucción y dolor.

Muchos argentinos han sufrido y aun hoy padecen en respetable silencio, las secuelas de una pérdida irreparable, sabiendo todo el país que no pocos de los autores materiales o ideológicos de esos asesinatos se encuentran en el exterior, gozando de una impunidad y, en algunos casos, de un apoyo que torna sospechosa la parcial y, por lo tanto injusta preocupación que se expresa sobre una sola de las secuelas de esta peculiar guerra.

Por ello, es preciso puntualizar claramente que son muchas las heridas no cerradas de la sociedad argentina, largos años de profunda inseguridad, frecuentes momentos de terror, pérdida de familiares y seres queridos que cayeron por obra de un ataque tan injustificado como artero, mutilaciones, largas detenciones y desaparición física de personas.

Todas ellas, individuales y colectivas, físicas y espirituales, son las secuelas de una guerra que los argentinos debemos superar.

Ello sólo será posible con humildad y espíritu de revancha, pero, fundamentalmente, sin parcializaciones que, por injustas, sólo servirán para que emerja a la superficie el dolor de quienes, contribuyendo a la paz de la República, han soportado con estoica conducta las secuelas de una agresión que no provocaron ni mercediones.

En todo conflicto armado resulta difícil dar datos completos: en la guerra clásica, donde los contendientes son de nacionalidades distintas, usan uniformes que los diferencian y están separados por líneas perfectamente identificables, existen numerosos desaparecidos. En una guerra de características tan peculiares como la vida, donde el enemigo no usaba uniforme y sus documentos de identificación eran apócrifos, el número de muertos no identificados se incrementa significativamente.

Las Fuerzas Armadas, fieles a la finalidad de restañar las heridas dejadas por la lucha y deseosas de aclarar las situaciones de duda que pudieran existir, ponen a disposición —como únicos elementos— para consulta en el Ministerio del Interior, la siguiente información:

- Nómina de los integrantes de las organizaciones terroristas actualmente condenados y bajo proceso por la justicia federal y por los consejos de guerra, y detenidos a disposición del Poder Ejecutivo en virtud del Artículo 23 de la Constitución Nacional.
- Pedidos de paradero y presuntos desaparecidos registrados por el Ministerio del Interior desde el año 1974 hasta la fecha.
- Pedido de paraderos solucionados por vía judicial o administrativa.
- Bajas producidas por la acción terrorista.

Es el tema de los desaparecidos el que con más fuerza golpea los sentimientos humanitarios legítimos, el que con mayor invidia se emplea para sorprender la buena fe de quienes no conocieron ni vivieron los hechos que nos llevaron a esa situación límite.

En reiteradas oportunidades, el gobierno nacional expresó a las comisiones específicas de los organismos internacionales competentes la circunstancia de que, en los listados presentados, entre nombres incompletos y referencias confusas, figuraban personas que nunca se encontraron en esa situación, detenidos sobre los cuales las autoridades habían dado la información respectiva y hasta personas fallecidas de muerte natural o, simplemente, inexistentes.

La experiencia vivida permite afirmar que muchas de las desapariciones son una consecuencia de la manera de operar de los terroristas. Ellos cambian sus auténticos nombres y apellidos, se conocen entre sí por los que denominan «nombre de guerra» y disponen de abundante documentación personal fragmentada. Las mismas están vinculadas con lo que se denomina como el «pasaje a la clandestinidad», quienes deciden incorporarse a organizaciones terroristas lo hacen en forma subrepticia, abandonando su medio familiar, laboral y social. Es el caso más típico, los familiares denuncian una desaparición cuya causa no se explican o, conociendo la causa no la quieren explicar.

Así, algunos «desaparecidos» cuya ausencia se había denunciado aparecieron luego ejecutando acciones terroristas. En otros casos, los terroristas abandonaron clandestinamente el país y viven en el exterior con identidad falsa. Otros, después de exiliarse, regresaron al país con identidad fragmentada, y existen también terroristas profundos, aun en la República o en el extranjero.

Hay casos de desertores de las distintas organizaciones que viven hoy en identidad falsa para proteger su propia vida en el país o en el exterior.

Muchos de los caídos en enfrentamientos con las fuerzas legales no tenían ningún tipo de documento o poseían documentación falsa y, en muchos casos, con las impresiones digitales borradas. Ante la inminencia de la captura, otros terroristas se suicidaron, normalmente mediante la ingestión de pastillas de cianuro. En estos casos, los cadáveres no fueron reclamados y, ante la imposibilidad de identificarlos, fueron sepultados legalmente como NN.

Siempre que les fue posible, los terroristas retiraron los cuerpos de sus muertos del lugar de un enfrentamiento. Los cadáveres, lo mismo que los heridos que fallecieron como consecuencia de la acción, fueron destruidos o enterrados clandestinamente por ellos.

La lucha por la hegemonía del terror determinó asesinatos y secuestros entre organizaciones de distinto signo. El terrorismo, amparándose en un pseudo código revolucionario, hizo parodias de juicios y asesinó aquellos de sus integrantes que defecionaron o fracasaron en las misiones impuestas.

Estos fueron sepultados con identidad falsa o en lugares y circunstancias desconocidas.

Las fuerzas legales, durante el desarrollo de la lucha, infiltraron hombres en las organizaciones terroristas.

Descubiertos, fueron ultimados sin que se registrara el lugar de su sepultura.

Asimismo, se han presentado casos de personas denunciadas como desaparecidas, que luego aparecieron y desarrollaron una vida normal, sin que esta circunstancia hubiera sido puesta en conocimiento de las autoridades judiciales o administrativas competentes.

Finalmente, la nómina de desaparecidos puede ser artificialmente aumentada, si se computan los casos no atribuibles al fenómeno terrorista, que se registran habitualmente en todos los grandes centros urbanos.

Cabe destacar que los supuestos en que se denuncia la comisión de un secuestro son materia de investigación judicial: gran número de causas por presuntos delitos de privación ilegítima de la libertad han sido iniciadas de oficio por los jueces competentes.

La posibilidad de que personas consideradas desaparecidas pudieran encontrarse sepultadas como no identificadas, ha sido siempre una de las principales hipótesis aceptadas por el gobierno. Coincidió con ese criterio el informe elaborado por la Comisión Interamericana de Derechos Humanos que visitó el país en 1979, al expresar que, en distintos cementerios, se podía verificar la inhumación de personas no identificadas que habían fallecido en forma violenta, en su mayoría en enfrentamientos con fuerzas legales.

Se habla asimismo de personas «desaparecidas» que se encontrarían detenidas por el gobierno argentino en los más ignotos lugares del país. Todo esto no es sino una falsedad utilizada con fines políticos ya que en la República no existen lugares secretos de detención, ni hay en los establecimientos carcelarios personas detenidas clandestinamente.

En consecuencia, debe quedar definitivamente claro que quienes figuran en nóminas de desaparecidos y que no se encuentran exiliados o en la clandestinidad, a los efectos jurídicos y administrativos se consideran muertos, aun cuando no pueda precisarse hasta el momento la causa y oportunidad del eventual deceso ni la ubicación de sus sepulturas.

V. Consideraciones finales

No obstante ser el desprecio absoluto de los derechos humanos la expresión más trágica del fenómeno subversivo, el terrorismo es sólo uno de sus procedimientos. La agresión subversiva existe en virtud de que antes y durante su desarrollo, la ideología de la violencia se introdujo y dominó la educación y la cultura, el sector del trabajo, las estructuras de la economía y hasta llegó a entronizarse en agrupaciones políticas y en el aparato del Estado.

La victoria obtenida a tan alto precio contó con el consenso de la ciudadanía, que comprendió el complejo fenómeno de la subversión y expresó a través de sus dirigentes, su repudio a la violencia.

De esta actitud de la población se desprende, con claridad, que el deseo de la Nación toda es poner punto final a un período doloroso de nuestra historia, para iniciar, en unión y libertad, la definitiva institucionalización constitucional de la República.

Para lograr éxito en este camino es imprescindible que tengamos el equilibrio suficiente para comprender lo acaecido, sin olvidar las circunstancias que nos llevaron al borde mismo de la disgregación, como así tampoco las responsabilidades que, por acción u omisión, les correspondieron a los distintos sectores de la comunidad; a fin de no recorrer, otra vez, ese doloroso camino que no queremos volver a transitar.

Quienes dieron su vida para combatir el flagelo terrorista merecen el eterno homenaje de respeto y agradecimiento.

Quienes supieron sostener los principios de un estilo de vida sustentado en el respeto a los derechos fundamentales de las personas y en los valores de la libertad, la paz y la democracia, arriesgando su seguridad personal y la de su familia, cuales fueron dirigentes políticos, sacerdotes, empresarios, sindicalistas, magistrados o simples ciudadanos, merecen el reconocimiento de la comunidad.

Quienes han puesto su inteligencia, buena voluntad, solidaridad y piedad, ofreciendo todo el peso de su entrega al servicio de la reconciliación de la familia argentina, son dignos de reconocimiento y respeto.

Quienes perdieron la vida enolados en las organizaciones terroristas, que agredieron a esa misma sociedad que los había nutrido, más allá de las diferencias ideológicas y unificados por la condición de hijos de Dios, reciban su perdón.

Quienes han reconocido su error y han purgado sus culpas, merecen ayuda. La sociedad argentina, en su generosidad, está dispuesta a recuperarlos en su seno.

La reconciliación es el comienzo difícil de una era de madurez y de responsabilidad asumidas con realismo por todos. Las cicatrices son memoria dolorosa, pero también cimiento de una democracia fuerte, de un pueblo unido y libre. Un pueblo que aprendió que la subversión y el terrorismo son la muerte inexorable de la libertad.

Las Fuerzas Armadas entregan a sus conciudadanos esta información para juzgar en comunidad esta luctuosa etapa de nuestra historia que, como tal, es un problema que toca a todos los argentinos y que todos los argentinos debemos resolver en común, si queremos asegurar la supervivencia de la República.

Por todo lo expuesto la Junta Militar declara:

1° Que la información y explicaciones proporcionadas en este documento es todo cuanto las Fuerzas Armadas disponen para dar a conocer a la Nación sobre los resultados y consecuencias de la guerra contra la subversión y el terrorismo.

2° Que en este marco de referencia, no deseado por las Fuerzas Armadas y al que fueron impelidas para defender el sistema de vida nacional, únicamente el juicio histórico podrá determinar con exactitud a quién corresponde la responsabilidad directa de mártidos injustos o muertes inocentes.

3° Que el accionar de los integrantes de las Fuerzas Armadas en las operaciones realizadas con la guerra librada constituyeron actos de servicio.

4° Que las Fuerzas Armadas actuaron y lo harán toda vez que sea necesario en cumplimiento de un mandato emergente del gobierno nacional, aprovechando toda la experiencia recogida en esta circunstancia dolorosa de la vida nacional.

5° Que las Fuerzas Armadas someten ante el pueblo y el juicio de la historia estas decisiones que traducen una actitud que tuvo por meta defender el bien común, identificado en esta instancia con la supervivencia de la comunidad y cuyo contenido asumen con el dolor auténtico de cristianos que reconocen los errores que pudieron haberse cometido en cumplimiento de la misión asignada.